

Briseļē, 2.5.2017.
SWD(2017) 156 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

**Norādījumi par valsts atbalstu saistībā ar Eiropas strukturālo un investīciju (ESI) fondu
finanšu instrumentiem 2014.–2020. gada plānošanas periodā**

ATRUNA

Šis ir Komisijas dienestu sagatavots darba dokuments. Pamatojoties uz piemērojamiem ES tiesību aktiem, tas kolēģiem un iesaistītajām struktūrām sniedz tehniskus norādījumus par Eiropas strukturālo un investīciju fondu uzraudzību, kontroli un īstenošanu, kā arī par to, kā interpretēt un piemērot ES noteikumus šajā jomā. Šā dokumenta mērķis ir sniegt Komisijas dienestu paskaidrojumus par minētajiem noteikumiem un to interpretāciju, lai atvieglotu programmu īstenošanu un veicinātu labu praksi. Šie norādījumi neskar Tiesas un Vispārējās tiesas interpretāciju vai Komisijas lēmumus.

Saturs

1. KONTEKSTS	4
2. VALSTS ATBALSTS FINANŠU INSTRUMENTU DAŽĀDOS LĪMENOS	4
3. VALSTS ATBALSTA KLĀTBŪTNE FINANŠU INSTRUMENTU JOMĀ	6
3.1. Valsts līdzekļi un attiecināmība	6
3.1.1. <i>ESI fondi</i>	7
3.1.2. <i>Citi ES fondi un ESI fondi, kurus tieši vai netieši pārvalda Savienība</i>	8
3.1.3. <i>ESI fondu ieguldījums ES fondos, kurus tieši vai netieši pārvalda Savienība</i>	8
3.1.4. <i>EIB grupas pašu resursi</i>	9
3.1.5. <i>EIB grupas pašu resursi, uz kuriem attiecas Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) garantija</i>	10
3.1.6. <i>Pārskats par prasīto valsts atbalsta novērtējumu saistībā ar “valsts līdzekļu kritēriju” pa līdzekļu veidiem</i>	10
3.2. Uzņēmumi, kas iesaistīti finanšu instrumentos	11
3.3. Priekšrocība	12
3.4. Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm / de minimis atbalsts	14
4. GADĪJUMI, UZ KURIEM NEATTIECAS PAZIŅOŠANAS PRASĪBA	15
5. STANDARTA INSTRUMENTI	16
6. GADĪJUMI, KAD NEPIECIEŠAMI PAZIŅOJUMI PAR VALSTS ATBALSTU	17

1. KONTEKSTS

Atbilstība valsts atbalsta noteikumiem ir ārkārtīgi svarīga, lai saglabātu funkcionējošu iekšējo tirgu. Tieši valsts atbalsta noteikumu piemērošana sekmē ekonomikas efektivitāti un neļauj publiskam atbalstam kropļot konkurenci, kas kaitētu Savienībai kopumā. Valsts atbalsts ir būtisks instruments vienlīdzīgu konkurences apstākļu izveidē un to saglabāšanā visiem uzņēmumiem. Šā iemesla dēļ ir būtiski, ka dalībvalstis, sniedzot atbalstu ar finanšu instrumentiem, ko (līdz)finansē Eiropas strukturālie un investīciju fondi, nodrošina atbilstību valsts atbalsta noteikumiem.

Par finanšu instrumentiem piemērojamo valsts atbalsta noteikumu svarīgumu tiek atgādināts vairākos noteikumos Kopīgo noteikumu regulas (KNR)¹ IV sadaļā, proti, tās 6., 37., 38., 42. un 44. pantā. Īpaša uzmanība valsts atbalsta jautājumiem ir nepieciešama turpmāk minēto iemeslu dēļ:

- valsts atbalsta tiesiskais regulējums 2013./2014. gadā ir ievērojami mainījies, nodrošinot papildu iespējas garantēt valsts atbalsta atbilstību;
- valsts atbalsts var pastāvēt dažādos finanšu instrumentu līmeņos, ietverot fondu pārvaldniekus un līdzieguldītājus. Ne visas attiecīgās ieinteresētās personas var būt informētas par valsts atbalsta potenciālo klātbūtni dažādos līmeņos un nepieciešamību nodrošināt atbilstību valsts atbalstam visos šajos līmeņos;
- fondu pārvaldnieki un ieguldītāji (finanšu iestādes, komercbankas) nereti īpaši nepārzina valsts atbalsta noteikumus;
- KNR sniedz iespēju izmantot finanšu instrumentus visiem tematiskajiem mērķiem. Dažās jomās Komisija piedāvā tā sauktos standarta finanšu instrumentus, attiecībā uz kuriem atbilstība valsts atbalstam jau pārbaudīta.

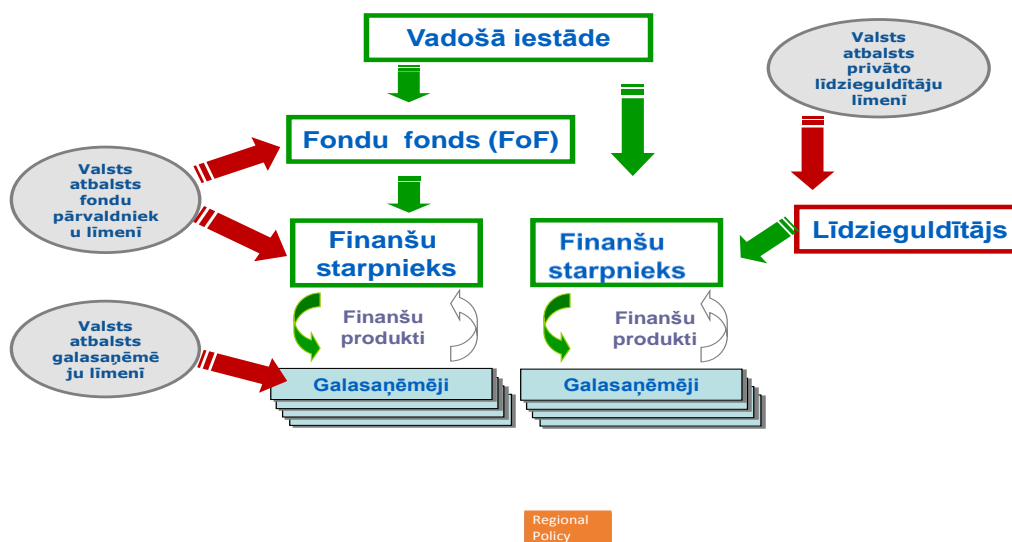
Šā Komisijas dienestu darba dokumenta **mērķis** ir padarīt vieglāku valsts atbalsta noteikumu piemērošanu finanšu instrumentu jomā un norādīt dažādas iespējas, kā sekmīgi nodrošināt atbilstību valsts atbalsta noteikumiem.

2. VALSTS ATBALSTS FINANŠU INSTRUMENTU DAŽĀDOS LĪMEŅOS

Finanšu instrumenti bieži ietver daudzpakāpju struktūras ar mērķi radīt stimulus ekonomikas dalībniekiem (**ieguldītājiem**), lai nodrošinātu finansējumu **galasaņēmējiem**. Tas var ietvert valsts atbalstu ieguldītājiem un/vai galasaņēmējiem, un tam jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem. Turklāt finanšu instrumenti var ietvert vienu vai vairākas **struktūras, kas īsteno finanšu instrumentu** (piem., finanšu starpnieki), kas arī var būt valsts atbalsta saņēmējas un uz ko attiecinā valsts atbalsta noteikumus.

Atkarībā no finanšu instrumenta veida finansiālais atbalsts var ietvert valsts atbalstu uzņēmumiem visos trīs minētajos līmeņos, pat ja dalībvalsts iestādes (cita starpā saskaņā ar KNR – vadošā iestāde) nolūks ir nodrošināt ieguvumus tikai galasaņēmējiem. Atbilstība valsts atbalsta noteikumiem jānodrošina visos īstenošanā iesaistītajos līmeņos.

¹ Regula (ES) Nr. 1303/2013, OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.

Attiecībā uz valsts atbalsta klātbūtni Komisijas paziņojums par valsts atbalsta jēdzienu² sniedz detalizētus norādījumus, kas attiecas arī uz finanšu instrumentiem. Tas ietver arī papildu vispārīgus skaidrojumus un piemērus.

3. VALSTS ATBALSTA KLĀTBŪTNE FINANŠU INSTRUMENTU JOMĀ

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107. panta 1. punktā valsts atbalstu definē kā jebkādu atbalstu, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm³.

Pamatojoties uz LESD 107. panta 1. punktu, valsts atbalsta klātbūtne ietver šādas prasības⁴:

- atbalsts ir no valsts līdzekļiem, un tas ir attiecināms uz valsti;
- saņēmējs ir uzņēmums;

² Komisijas paziņojums par LESD 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu (VAJ) OV L 262, 19.7.2016., 1. lpp., īpaši skatīt 60. punktu.

Uz Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (EJZF) attiecas īpaši noteikumi par valsts atbalstu (sk. Regulas (ES) Nr. 508/2014 (EJZF regulas) 8. panta 2. punktu (OV L 149, 25.5.2014., 1. lpp.) un Regulas (ES) Nr. 1305/2013 (ELFLA regulas) 81. panta 2. punktu (OV L 347, 20.12.2013., 487. lpp.)).

⁴ LESD 107. panta 1. punktā ir papildu prasības, piemēram, atbalsta pasākuma selektivitāte. Tomēr citi LESD 107. panta 1. punkta kritēriji parasti tiek izpildīti attiecībā uz finanšu instrumentiem, ko atbalsta ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (ESI fondiem), tādēļ šajā norādījumu dokumentā nav aplūkoti.

- ar atbalstu sniedz palīdzību uzņēmumam, proti, piešķir priekšrocību;
- atbalsts rada konkurences izkropļojumus un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Valsts atbalsta klātbūtnes kritēriji saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu ir kumulatīvi. Tas nozīmē, ka tiem visiem jābūt izpildītiem, lai atbalstu uzskatītu par valsts atbalstu. Tādējādi, ja kāds no kritērijiem nav izpildīts, publiskais atbalsts nav uzskatāms par valsts atbalstu. Šī pārbaude jāveic visos trijos iepriekš minētajos līmeņos. Plašāka informācija par valsts atbalsta klātbūtnes noteikšanas minētajiem kritērijiem ir sniegta šo norādījumu turpmākajās iedaļās.

3.1. Valsts līdzekļi un attiecināmība⁵

Atbalsts, kas tieši vai netieši piešķirts ar valsts līdzekļiem, un šāda atbalsta attiecināmība uz valsti ir valsts atbalsta klātbūtnes nosacījumi LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Izvērtējot pasākumu saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu, tos bieži skata kopā, jo tie abi attiecas uz to, ka konkrētais atbalsts ir valsts atbalsts.

ES dalībvalstu valsts publiskie līdzekļi ir valsts līdzekļi LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Savienības budžeta līdzekļi arī ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem (un attiecināmi uz valsti), ja valsts iestādes šos līdzekļus var brīvi izmantot.

Turpretim, ja Savienības līdzekļus tieši vai netieši pārvalda Savienība (vai starptautiskas iestādes) un valsts iestādes nevar tos brīvi izmantot, tie nav uzskatāmi par valsts līdzekļiem un nav attiecināmi uz valsti.

3.1.1. ESI fondi⁶

To ESI fondu līdzekļu lielākā daļa, kas ir saistīti ar kohēzijas politiku, tiek tērēta dalītā pārvaldībā⁷. Dalītā pārvaldībā dalībvalstis parasti⁸ var brīvi izmantot finansējumu un izlemt, kas saņem atbalstu. Saistībā ar šo rīcības brīvību ESI fondi un valsts publiskais (līdz)finansējums ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem un ir attiecināmi uz valsti saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu. Tas ir spēkā arī tad, ja valsts iestādes uztic finanšu instrumentus EIB grupai vai jebkuram citam subjektam, lai tos īstenotu, balstoties uz līgumisku vienošanos.

Tādējādi, ja ESI fondu līdzekļi un valsts publiskais (līdz)finansējums tiek tērēti dalītā pārvaldībā un ja iesaistītās dalībvalstis var brīvi izmantot šos līdzekļus, tie ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem, kas ir attiecināmi uz valsti, valsts atbalsta noteikumu izpratnē. Tas arī nozīmē, ka uz finanšu instrumentiem, ko pārvalda vadošā iestāde vai kas ir vadošās iestādes pārziņā (KNR 38. panta 1. punkta b) apakšpunkts), attiecas valsts atbalsta noteikumi.

Piemērs.

Vadošā iestāde izmanto ERAF⁹ līdzekļus tāda fonda izveidei, ar ko veicinātu MVU jaunuzņēmumus. ERAF līdzekļus izmanto saskaņā ar dalītu pārvaldību.

⁵ Papildu norādījumus par valstisku izcelsmi skatīt paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 3. iedaļā.

⁶ Eiropas strukturālie un investīciju fondi, skatīt KNR 1. panta 1. punktu.

⁷ Regulas (ES, EURATOM) Nr. 966/2012 (Finanšu regulas) 59. pants, OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.

⁸ Atkāpes skatīt turpmāk 3.1.3. punktā.

⁹ Regula (ES) Nr. 1301/2013, OV L 347, 20.12.2013., 289. lpp.

ERAF līdzekļi, kurus izmanto saskaņā ar dalītu pārvaldību, uzskatāmi par valsts līdzekļiem. Ar nosacījumu, ka visi pārējie LESD 107. panta 1. punktā minētā atbalsta jēdziena elementi ir izpildīti, darbībai jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem. Atbilstība jāpārbauda fonda vadības līmenī, ieguldītāju līmenī un galasaņēmēju līmenī.

Saskaņā ar Regulas (ES) 1305/2013 (ELFLA) īstenotiem finanšu instrumentiem īpaši noteikumi attiecas uz **primārajiem lauksaimniecības pasākumiem** saistībā ar valsts atbalstu. Pamatojoties uz ELFLA 81. panta 2. punktu, attiecībā uz primārajiem lauksaimniecības pasākumiem (I pielikuma produkti) paredz izņēmumu no valsts atbalsta noteikumiem saskaņā ar LESD 42. pantu. No otras puses, pasākumiem, kas nav iekļauti pielikumā un ko atbalsta ar ELFLA finansētiem finanšu instrumentiem, jāatbilst vispārējiem valsts atbalsta noteikumiem.

Tādu lauksaimniecības pasākumu gadījumā, ko atbalsta ar finanšu instrumentiem, kurus nefinansē ELFLA, ja vien citur nav norādīts citādi, piemēro valsts atbalsta noteikumus.

Zvejniecības un akvakultūras gadījumā valsts atbalsta noteikumu nepiemērošana konkrētam ar zvejniecību saistītam Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) finansējumam izriet no LESD 42. panta un EJZF regulas 8. panta. Saskaņā ar EJZF regulas 8. pantu maksājumus, ko dalībvalstis veic kā daļu no līdzfinansēta finansējuma EJZF ietvaros atbilstoši EJZF regulai (Regulai (ES) Nr. 508/2014), principā neuzskata par valsts atbalstu.

3.1.2. Citi ES fondi un ESI fondi, kurus tieši vai netieši pārvalda Savienība¹⁰

Attiecībā Savienības finansējumu, ko īsteno jebkāds pilnvarotais subjekts, tostarp EIB grupa (gan EIB, gan EIF) saskaņā ar Eiropas Komisijas (vai citas ES iestādes vai cita ES subjekta) pilnvarojumu tiešā vai netiešā pārvaldībā, un gadījumā, kad valsts iestādes nelemj par līdzekļu izmantošanu, šāds Savienības finansējums nav uzskatāms par valsts līdzekļiem. Tas nav attiecināms uz valsti un tādējādi nav uzskatāms par valsts atbalstu.

Tomēr jāņem vērā, ka Finanšu regula (ES, EURATOM) Nr. 966/2012 paredz, ka Savienības finanšu instrumenti “nekropļo konkurenci iekšējā tirgū un atbilst valsts atbalsta noteikumiem”¹¹. Tiesisko regulējumu, ar ko regulē Savienības finanšu instrumentus, tostarp nolīgumus ar pilnvarotajiem subjektiem, izstrādājusi Komisija, lai nodrošinātu atbilstību valsts atbalsta tiesību aktiem. Dažādie finanšu instrumenti jāizstrādā tā, lai tie atbilstu valsts atbalsta noteikumiem.

Piemērs.

Atbilstoši Komisijas pieprasījumam EIB izveido fondu ar līdzekļiem no “Apvāršņa 2020”¹². “Apvāršņa 2020” līdzekļi ir Savienības līdzekļi, un EIB šo fondu pārvaldīs tā sauktajā netiešās pārvaldības režīmā.

¹⁰ KNR 4. panta 7. punktā ir minēti Savienības fondi, kas netiek dalīti pārvaldīti ar dalībvalstīm.

¹¹ Finanšu regulas 140. panta 2. punkta c) apakšpunkts.

¹² “Apvāršnis 2020” ir balstīts uz Regulu (ES) Nr. 1291/2013, OV L 347, 20.12.2013., 104. lpp. (“Apvāršņa 2020” regula”).

“Apvāršņa 2020” līdzekļi nav valsts līdzekļi. Tādējādi fonds, kuru finansē tikai ar šiem līdzekļiem, nav uzskatāms par valsts atbalstu. Tomēr Finanšu regula (un “Apvāršņa 2020” regulas 42. apsvērumš) paredz, ka jānodrošina atbilstība valsts atbalsta noteikumiem. Tādējādi Komisijas paredzētajiem noteikumiem par šā fonda izveidi un īstenošanu jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem.

Attiecībā uz “Apvāršni 2020” Komisija izstrādāja regulu un īstenošanas noteikumus, konkrētāk, deleģēšanas nolīgumu un darbības nosacījumus, lai sasniegtu mērķi par atbilstību valsts atbalsta noteikumiem. Arī priekšlikumi par “Apvāršņa 2020” fonda izveidi tiek pārbaudīti, lai noteiktu atbilstību “Apvāršņa 2020” noteikumiem.

Ja ar “Apvāršņa 2020” līdzekļiem izveidotu fondu finansē arī ar citiem publiskajiem līdzekļiem (valsts publiskais finansējums vai ESI fondu līdzekļi), šo finansējuma daļu var uzskatīt par valsts līdzekļiem, kas ir attiecināmi uz valsti, tikai tad, ja iesaistītās dalībvalstis var brīvi izmantot šos līdzekļus. Attiecībā uz šīm finansējuma daļām nepieciešama papildu pārbaude saistībā ar valsts atbalstu, arī tad, ja visi pārējie valsts atbalsta klātbūtnes nosacījumi saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu ir izpildīti.

3.1.3. *ESI fondu ieguldījums ES fondos, kurus tieši vai netieši pārvalda Savienība*

Saskaņā ar KNR 38. panta 1. punkta a) apakšpunktu dalībvalstis var veikt ESI fondu programmu ieguldījumus Savienības līmenī izveidotajos finanšu instrumentos (tieša vai netieša Savienības pārvaldība). Šādi ieguldījumi nebūtu uzskatāmi par valsts līdzekļiem, kā arī to izmantošana nebūtu attiecināma uz valsti, ja iesaistītā dalībvalsts neparedz nekādus nosacījumus šo ESI fondu izmantošanai, izņemot ar nosacījumu, ka ESI fondu ieguldījumi jāiegulda iesaistītās dalībvalsts teritorijā, kā noteikts darbības programmā(-ās). Ar šo nosacījumu nepietiek, lai uzskatītu, ka līdzekļi ir attiecināmi uz dalībvalsti, jo ESI fondu līdzekļus piešķir dalībvalstīm saskaņā ar Savienības noteikumiem, kuros jau noteikts, kuras dalībvalsts teritorijā šie līdzekļi jāiegulda¹³.

Ciktāl ESI fondu ieguldījumi atbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, tie nav uzskatāmi par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Tādējādi šādiem ieguldījumiem nav jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem. Tā vietā, ņemot vērā, ka ES līmeņa finanšu instrumentiem jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem, kā skaidrots augstāk minētajā 3.1.2. punktā, tas nozīmē, ka gan attiecībā uz Savienības līdzekļiem, gan arī uz tiem pievienotajiem ESI fondu līdzekļiem atbilstību valsts atbalsta noteikumiem nodrošina Komisija, izstrādājot minēto instrumentu.

3.1.4. *EIB grupas pašu resursi*

EIB grupas (EIB/EIF) pašu resursu ieguldīšana, uzņemoties pašu risku, ir uzskatāma par privātu finansējumu saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem un nav uzskatāma par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Tas arī nozīmē, ka EIB/EIF pašu resursi, kuri ir ieguldīti, EIB/EIF uzņemoties *pilnu* pašu risku, netiek ņemti vērā, aprēķinot *de minimis* robežvērtību, paziņošanas robežvērtības vai atbalsta intensitāti.

Ja tomēr dalībvalstis nodrošina garantijas vai jebkādu citu atbalstu EIB grupai, EIB grupa neiegulda līdzekļus, uzņemoties *pilnu* pašu risku. Šādos apstākļos EIB grupas

¹³ KNR 70. pants paredz, ka dalībvalstīm jāatbilst darbības konkrētā programmas teritorijā. To fondu sadalījumu, kuru pieejamību nodrošinājusi dalībvalsts, nosaka ar KNR VII pielikumā iekļauto un Komisijas Īstenošanas lēmumā 2014/190/ES minēto metodiku.

ieguldījumus nevar uzskatīt par privātiem valsts atbalsta politikas izpratnē. Turklāt, tā kā šāda garantija ietver valsts līdzekļus un ir attiecināma uz valsti, tai jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem.

Piemērs.

Scenārijs A: EIB bez jebkāda atbalsta (piem., garantijām) no dalībvalstīm vai Savienības līdzekļiem izveido fondu no pašu resursiem. EIB līdzekļi uzskatāmi par privātiem līdzekļiem. Tādējādi valsts atbalsta noteikumus nepiemēro.

Scenārijs B: EIB saņem valsts publisko un/vai ESI fondu atbalstu, piemēram, garantiju segt (daļēji) EIB risku saistībā ar jaunizveidotiem aizdevumiem. Šādā gadījumā EIB ieguldījumu neuzskata par privātu valsts atbalsta kontroles nolūkā. Ja tiek izpildīti arī pārējie valsts atbalsta nosacījumi, publiskajai garantijai jāatbilst valsts atbalstam (to finansē no valsts līdzekļiem, un tā ir attiecināma uz valsti).

3.1.5. EIB grupas pašu resursi, uz kuriem attiecas Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF)¹⁴ garantija

ESIF atbalsts nav uzskatāms par valsts līdzekļiem, tādēļ tas nav valsts atbalsts. Turklāt uz ESIF līdzekļiem neattiecas Finanšu regulas darbības joma. Tādēļ Finanšu regulas 140. panta 2. punkta c) apakšpunkta prasība par atbilstību valsts atbalsta noteikumiem netiek piemērota. Tādējādi to EIB grupas pašu resursu izmantošanai, uz kuriem attiecas ESIF garantija, nav nepieciešama valsts atbalsta kontrole.

ESIF atbalstītos projektus vai ieguldījumu platformas var apvienot ar finansiālo atbalstu (līdzfinansējumu) no ESI fondiem vai ar valsts publiskajiem līdzekļiem. Šādos gadījumos uz šo papildu finansējumu attiecas valsts atbalsta noteikumi, kā skaidrots iepriekš 3.1.1. punktā.

Pastāv arī atsevišķs norādījumu dokuments par ESI fondu / ESIF apvienojumu, un šajā dokumentā ietverti norādījumi par valsts atbalstu¹⁵.

Piemērs.

EIB izveido fondu ar pašu resursiem, kurus atbalsta ESIF garantija.

Fonda izveide un īstenošana neietver valsts līdzekļus, tādējādi tai nepiemēro valsts atbalsta kontroli.

Tomēr, ja fonds saņem papildu līdzekļus no ESI fondiem vai no valsts publiskajiem līdzekļiem, šīs daļas atbalsts uzskatāms par valsts līdzekļiem. Tam būtu jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem, ja pārējie atbalsta jēdziena nosacījumi ir izpildīti.

Jāņem vērā, ka EIB grupas līdzekļi, kurus atbalsta ESIF garantija, nav ieguldīti, ņemoties pašu risku.

¹⁴ Regula (ES) 2015/1017 par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, OV L 169, 1. lpp. 1.7.2015., (“ESIF”).

¹⁵ <https://www.fi-compass.eu/publication/ec-regulatory-guidance/new-guidelines-combining-european-structural-and-investment-funds>.

Tādējādi šajā gadījumā EIB grupas ieguldījumus nevar uzskatīt par privātiem ieguldījumiem tāda EIB grupas “pašu ieguldījuma” izpratnē, uz kuru neattiecas nekāds publiskais atbalsts vai privātu ieguldītāju devums, kā prasīts valsts atbalsta noteikumos.

3.1.6. *Pārskats par prasīto valsts atbalsta novērtējumu saistībā ar “valsts līdzekļu kritēriju” pa līdzekļu veidiem*

Līdzekļu veidi				
ESI fondu līdzekļi (dalītā pārvaldībā)	Valsts publiskie līdzekļi	Tieši/netieši pārvaldīti Savienības fondi (piem., “Apvārsnis 2020”, COSME16 vai ESI fondi tiešā/netiešā pārvaldībā, vai ESI fondi, saistībā ar kuriem veikti beznosacījuma pārvedumi, skatīt 3.1.3. punktu)	EIB pašu resursi (bez risku seguma vai cita atbalsta no Savienības vai valsts publiskajiem līdzekļiem)	EIB pašu resursi, uz kuriem attiecas ESIF garantija
Valsts līdzekļi: jā Nepieciešama atbilstība valsts atbalsta noteikumiem ¹⁷	Valsts līdzekļi: jā Nepieciešama atbilstība valsts atbalsta noteikumiem	Valsts līdzekļi: nē Atbilstību valsts atbalsta noteikumiem nodrošina Komisija instrumenta līmenī	Valsts līdzekļi: nē Nav ar valsts atbalstu saistītu prasību	Valsts līdzekļi: nē Nav ar valsts atbalstu saistītu prasību (skatīt arī 3.1.5. punktu)
Ja tiek apvienoti dažādi līdzekļu veidi, valsts atbalsta noteikumu piemērošana jāpārbauda atsevišķi par katru daļu				

¹⁶ Regula (ES) Nr. 1287/2013 (COSME), OV L 347, 20.12.2013., 33. lpp.

¹⁷ Uz ELFLA un EJZF attiecas īpaši valsts atbalsta noteikumi.

3.2. Uzņēmumi, kas iesaistīti finanšu instrumentos¹⁸

LESD 107. panta 1. punktā minētais atbalsta jēdziens paredz, ka atbalstu piešķir uzņēmumam. Eiropas Savienības Tiesa uzņēmumus konsekventi ir definējusi kā subjektus, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansēšanas veida¹⁹. Saimnieciskā darbība ir jebkura darbība, kas ietver preču un pakalpojumu piedāvāšanu tirgū²⁰.

Uzņēmuma iepriekš minētā definīcija paredz, ka:

- subjekta statuss nav izšķirošs (piem., subjekts, kas ir daļa no valsts pārvaldes, var būt uzņēmums);
- nav svarīgi, vai subjekts ir izveidots, lai gūtu peļņu (bezpeļņas subjekts arī var piedāvāt preces un pakalpojumus tirgū);
- jebkura subjekta klasificēšana par uzņēmumu vienmēr ir atkarīga no konkrētas darbības (subjekts var veikt gan saimniecisku, gan nesaimniecisku darbību).

Valsts atbalsta klātbūtne jāpārbauda attiecībā uz visiem dalībniekiem, kas ir iesaistīti finanšu instrumentos. Tādējādi jāpārbauda visi dalībnieki, vai tos var klasificēt kā uzņēmumus, ja vien valsts atbalsta esību nevar izslēgt, pamatojoties uz citām LESD 107. panta 1. punkta prasībām.

Fondu pārvaldnieki un ieguldītāji, kuri iesaistīti finanšu instrumentā, parasti tiek klasificēti kā uzņēmumi, jo tie veic saimniecisku darbību²¹. Galasaņēmēju situācija var būt atšķirīga, jo īpaši gadījumos, kad saņēmēji ir fiziskas personas, kuras neveic saimniecisku darbību vai veic darbību, kas pēc būtības nav uzskatāma par saimniecisku.

3.3. Priekšrocība²²

Vēl viena kumulatīva prasība valsts atbalsta klātbūtnei ir šāda: pasākums ietver priekšrocību. Priekšrocība LESD 107. panta 1. punkta nozīmē ir ikviens saimnieciskais labums, ko uzņēmums nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos, t. i., bez valsts iejaukšanās²³. Tādējādi priekšrocību (un arī valsts atbalstu) var izslēgt, ja publisko iestāžu veiktie saimnieciskie darījumi atbilst parastajiem tirgus nosacījumiem.

Turpmāk minētie elementi ir īpaši būtiski, piemērojot tirgus ekonomikas dalībnieka pārbaudi finanšu instrumentiem.

¹⁸ Papildu norādījumus par uzņēmuma jēdzienu skatīt paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 2. iedaļā.

¹⁹ Apvienotās lietas C-180/98 līdz C-184/98, *Recueil*, I-6451. lpp., 74. punkts.

²⁰ Lieta 118/85, *Recueil*, 2599. lpp., 7. punkts.

²¹ Ja fondu pārvaldnieks tikai pārvalda un nav līdzieguldītājs, to var klasificēt kā parastu "instrumentu", tādējādi uz to neattiecas LESD 107. panta 1. punkta uzņēmuma jēdziens (skatīt lietu SA.37824;

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254119/254119_1608806_109_2.pdf); skatīt arī lēmumu lietā SA.36904, 71. punkta b) apakšpunktā http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/256075/256075_1711610_153_2.pdf.

²² Papildu norādījumus par priekšrocības jēdzienu skatīt paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 4. iedaļā.

²³ Lieta C-39/94, *Recueil*, I-3547. lpp., 60. punkts.

- a) **(Līdz)ieguldītājiem** nav priekšrocību (un arī valsts atbalsta), ja ieguldījumus veic *pari passu* publiskie un privātie ieguldītāji vai publiskie ieguldījumi atbilst tirgus noteikumiem, kas izstrādāti, pamatojoties uz salīdzinošo analīzi vai citām novērtēšanas metodēm.

Ieguldījums uzskatāms par *pari passu*, ja²⁴:

- to ar vienādiem noteikumiem un nosacījumiem veic publiskie un privātie ieguldītāji (publiskajiem un privātajiem ieguldītājiem ir tādi paši riski un tāda pati atlīdzība, kā arī tāds pats subordinācijas līmenis tādā pašā riska kategorijā daudzpakāpju finansējuma struktūras gadījumā), kā arī
- abu kategoriju dalībnieki iejaucas vienlaikus (publisko un privāto ieguldītāju ieguldījumu veic ar to pašu ieguldījumu darījumu), kā arī
- privātā ieguldītāja intervencei ir reāla ekonomiskā nozīme (RFP²⁵ noteiktais minimums — 30 %).

Pamatojoties uz RFP 35. punktu, ciktāl ieguldījuma nosacījumi (ieguldītāju un finanšu starpnieka līmenī) ir saskaņā ar tirgus ekonomikas dalībnieka pārbaudi, nav nepieciešams veikt papildu pārbaudi par potenciālo atbalstu galasaņēmēja līmenī.

Ja finanšu instrumenti privātajiem līdzieguldītājiem ļauj veikt finansiālus ieguldījumus uzņēmumā vai uzņēmumu kopumā ar izdevīgākiem noteikumiem nekā publiskajiem ieguldītājiem, kas veic ieguldījumus tajos pašos uzņēmumos, šie privātie ieguldītāji var gūt priekšrocību. Šāda priekšrocība var būt prioritāra peļņa (stimuls gūt prioritāru peļņu — *upside incentive*) vai samazināts zaudējumu risks salīdzinājumā ar publiskajiem ieguldītājiem pamatā esošā darījuma neizdošanās gadījumā (aizsardzība pret zaudējumu riskiem — *downside protection*). Jānodrošina šāda atbalsta atbilstība ieguldītājiem.

Dažos gadījumos (piem., garantijas vai privātu ieguldītāju neesība) tirgus apstākļus nevar tieši noteikt ar *pari passu* pārbaudi. Taču tas obligāti nenozīmē, ka publiskais darījums neatbilst tirgus apstākļiem. Šādos gadījumos atbilstību tirgus noteikumiem var novērtēt, pamatojoties uz salīdzinošo vērtēšanu vai citām novērtējuma metodēm (piem., noteikt ieguldījumu neto pašreizējo vērtību (NPV) līmenī, kas būtu pieņemams privātam dalībniekam tirgus ekonomikā). Ja konstatē, ka darījums atbilst tirgus apstākļiem, tas nav valsts atbalsts²⁶.

- b) **Finanšu instrumentus īstenojošas struktūras / fondu pārvaldnieki / finanšu starpnieki / fondu fondi** arī var būt valsts atbalsta saņēmēji, ja atalgojums par pakalpojumiem vai atlīdzība par finanšu instrumenta īstenošanu pārsniedz tirgus likmes.

²⁴ Papildu norādījumus par *pari passu* darījumiem skatīt paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 4.2.3.1. punkta i) apakšpunktā.

²⁵ Pamatnostādnes par valsts atbalstu, lai veicinātu riska finansējuma ieguldījumus (RFP), OV C 19, 22.1.2014., 4. lpp.

²⁶ Papildu norādījumus par tirgus ekonomikas pārbaudes piemērošanu skatīt paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 4.2.3.2. un 4.2.3.4. punktā.

Ir dažādi veidi, kā noteikt, vai finanšu instrumentus īstenojošu struktūru / fondu pārvaldnieku atalgojums atbilst tirgus likmēm. Piemēram, ja fondu pārvaldnieks tiek izraudzīts pārredzamā, nediskriminējošā un beznosacījumu konkursa atlases procedūrā, tā atalgojumu var uzskatīt par atbilstošu tirgus likmēm. Šī prasība attiecas uz visiem finanšu instrumentiem, uz kuriem attiecas valsts atbalsta noteikumi.²⁷

Ja netiek izmantota pārredzama, nediskriminējoša un beznosacījumu konkursa atlases procedūra, atalgojuma/atlīdzības atbilstību tirgum var parādīt citā veidā. Attiecībā uz atalgojumu/atlīdzību, kas ir saskaņā ar KNR noteikumiem, 5. iedaļā aprakstītie standarta instrumenti nodrošina, ka atalgojums ir atbilstīgs tirgum. Attiecībā uz atalgojumu/atlīdzību, kas neatbilst KNR noteikumiem vai ir ārpus standarta instrumentu darbības jomas, atbilstība tirgum ir jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi.

- c) **Galasaņēmēju līmenis.** Finanšu instrumenta vispārējais mērķis ir sniegt atbalstu galasaņēmējiem. Tādējādi instruments paredz, ka galasaņēmējiem var būt piešķirta priekšrocība, ko tie nebūtu guvuši parastos tirgus apstākļos.

Tomēr, ja aizdevums vai garantija atbilst nosacījumiem, kas minēti paziņojumā par atsaucē likmi²⁸ vai paziņojuma par garantijām 3. iedaļā²⁹, tos uzskata par atbilstīgiem tirgum, tādējādi tie nav valsts atbalsts galasaņēmējiem. Arī attiecībā uz citiem atbalsta veidiem var būt iespējams parādīt, ka tie ir atbilstīgi tirgum. Tomēr, tā kā kohēzijas politikas finanšu instrumenti reaģē uz tirgus nepilnībām, galasaņēmēju līmenī var būt priekšrocība.

3.4. Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm / *de minimis* atbalsts

Valsts atbalsts pastāv tikai tad, ja tas kropļo konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Piemērojamajai *De minimis* regulai atbilstošais atbalsts turklāt uzskatāms par neatbilstošu visiem LESD 107. panta 1. punktā minētajiem kritērijiem. Tādējādi uz šādu atbalstu neattiecas paziņojums par valsts atbalstu. Attiecībā uz 2014.–2020. gada finansēšanas periodu Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013³⁰ *de minimis* robežvērtības noteikšanai vienam uzņēmumam EUR 200 000 apmērā trīs gadu periodam ir īpaši būtiska. Papildus robežvērtībai jāizpilda arī piemērojamās *De minimis* regulas visas pārējās prasības.

Lai gan jau iepriekš minēts, ka **primārajiem lauksaimniecības pasākumiem** ELFLA paredz izņēmumu no valsts atbalsta noteikumiem, tomēr pasākumiem, kas nav iekļauti

²⁷ Papildu norādījumus skatīt paziņojuma par valsts atbalsta jēdzienu 4.2.3.1. punkta ii) apakšpunktā.

²⁸ Komisijas paziņojums par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu OV C 14, 19.1.2008., 6.–9. lpp.

²⁹ Komisijas paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā, OV C 155, 20.6.2008., 10. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar labojumu Komisijas paziņojumā par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā, OV C 244, 25.9.2008., 32. lpp.

³⁰ Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 (“*De minimis* regula”), OV L 352, 24.12.2013., 1. lpp.

pielikumā un ko atbalsta ar ELFLA finanšu instrumentiem, jāatbilst vispārējiem valsts atbalsta noteikumiem. Līdzīgi lauksaimniecības pasākumu gadījumā, kurus atbalsta ar finanšu instrumentiem, kuri netiek finansēti no ELFLA, piemēro valsts atbalsta noteikumus, t. i., lauksaimniecības *de minimis* robežlielumu (EUR 15 000 vienam uzņēmumam trīs gadu periodā), turklāt jāievēro arī citi noteikumi, kas paredzēti Komisijas Regulā (ES) Nr. 717/2014³¹.

Attiecībā uz **zvejsaimniecības un akvakultūras produktiem, uz kuriem attiecas LESD I pielikums**, dalībvalstu veiktie maksājumi, kā daļa no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) līdzfinansējuma saskaņā ar EJZF noteikumiem, principā nav uzskatāmi par valsts atbalstu (skatīt EJZF regulas 8. panta 2. punktu). Uz projektiem vai programmām, kas nav saistītas ar zivsaimniecību (t. i., integrētās jūrlietu politikas jautājumi), attiecas valsts atbalsta režīms.

Valsts atbalsts, kas nepārsniedz konkrētu robežlielumu attiecīgā laika periodā, principā uzskatāms par neatbilstošu visiem LESD 107. panta 1. punktā minētajiem kritērijiem. Tas ir tā sauktais *de minimis* atbalsts. Komisijas Regula (ES) Nr. 717/2014 (ar ko aizstāj Komisijas Regulu (EK) Nr. 875/2007), attiecas uz atbalstu, ko piešķir uzņēmumiem zvejniecības un akvakultūras nozarē, izņemot šīs regulas 1. pantā minētos gadījumus, un paredz robežlielumu EUR 30 000 apmērā katram saņēmējam jebkurā trīs gadu periodā (*Zivsaimniecības de minimis* regula). Turklāt katrai dalībvalstij jāievēro *Zivsaimniecības de minimis* regulas pielikumā noteiktais maksimālais kopējais apjoms (tā sauktais valsts maksimālais apjoms), piešķirot atbalstu uzņēmumiem, kas darbojas zvejniecības un akvakultūras nozarē. Papildus citiem Komisijas *Zivsaimniecības de minimis* regulā minētajiem noteikumiem *de minimis* atbalsts, ko piešķir visiem uzņēmumiem zvejniecības un akvakultūras nozarē trīs gadu periodā, nedrīkst pārsniegt 2,5 % no gada nozvejas, apstrādes un akvakultūras apgrozījuma katrā dalībvalstī.

De minimis regulu var piemērot katram finanšu instrumentos iesaistītajam dalībniekam. Tomēr jāizpilda visas regulas prasības.

Īpaša uzmanība jāpievērš turpmāk norādītiem jautājumiem.

Saskaņā ar ESI fondu noteikumiem struktūrām, kas īsteno finanšu instrumentus, nebūtu jāsaņem valsts atbalsts, tai skaitā *de minimis* atbalsts, par īstenošanu, jo tas nebūtu saskaņā ar finanšu instrumentam piemērojamo ESI fondu mērķu nolūku, proti, līdzekļu novirzīšanu galasaņēmējiem.³² Tādējādi pat tad, ja būtu iespējams struktūrām, kas īsteno finanšu instrumentus, nodrošināt atbilstību valsts atbalstam, jāņem vērā, ka atbalsts šīm struktūrām no ESI fondiem parasti nav saskaņā ar ESI fondu noteikumiem.

Attiecībā uz galasaņēmējiem jāpievērš īpaša uzmanība, ja galasaņēmējs ietilpst uzņēmumu grupā. *De minimis* robežvērtība attiecas uz vienu uzņēmumu. Tādējādi atbalsts jāpiešķir tikai līdz trīs gadu kopējai EUR 200 000 robežvērtībai visiem grupas uzņēmumiem, kas uzskatāmi par vienu uzņēmumu.

Turklāt dalībvalstīm jāpievērš īpaša uzmanība tam, ka atbalsts, kas ietverts pašu kapitāla, kvazikapitāla un kapitāla ieplūdē, nevar gūt labumu no *De minimis* regulas, ja vien

³¹ Komisijas 2014. gada 27. jūnija Regula (ES) Nr. 717/2014 (OV L 190, 28.6.2014., 45.-54. lpp.).

³² Tas neskar faktu, ka īstenošanas struktūra var saņemt atbalstu no ESI fondiem citos nolūkos, piemēram, kā apmācības atbalstu darbiniekiem.

kapitāls vai publisko līdzekļu ieplūdes kopējais apjoms nepārsniedz *de minimis* robežlielumu vai ja tiek izpildīti tā sauktie *De minimis* regulas drošības zonas nosacījumi.

4. GADĪJUMI, UZ KURIEM NEATTIECAS PAZIŅOŠANAS PRASĪBA

Ja pastāv valsts atbalsts, LESD 108. panta 3. punktā paredz, ka parasti attiecīgajai dalībvalstij jāiesniedz paziņojums par valsts atbalstu. Tomēr, paplašinot Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas³³ (“*GBER* 2014”) darbības jomu, ievērojami palielinājās iespējas izvairīties no valsts atbalsta paziņošanas procedūras.

Šie *GBER* 2014 noteikumi ir īpaši būtiski saistībā ar kohēzijas politikas finanšu instrumentiem:

- *GBER* 2014 16. pants (reģionālais pilsētu attīstības atbalsts);
- *GBER* 2014 21. pants (riskā finansējuma atbalsts);
- *GBER* 2014 22. pants (darbības sākšanas atbalsts);
- *GBER* 2014 39. pants (ieguldījumu atbalsts ēku energoefektivitātes projektiem);
- *GBER* 2014 52. pants (atbalsts platjoslas infrastruktūrai).

Papildus iepriekš minētajiem pieciem *GBER* noteikumiem atbalsta saņēmēji dažādos finanšu instrumentu līmeņos var gūt labumu arī no citiem *GBER* 2014 noteikumiem. Konkrētāk, noteikumu par reģionālo ieguldījumu atbalstu *GBER* 2014 14. pantā var piemērot finanšu instrumentiem atbalstāmos reģionos.

Komisijas dienesti sniedza papildu norādījumus par *GBER* 2014 interpretāciju “Praktiskajā rokasgrāmatā” / jautājumu un atbilžu dokumentā³⁴.

Turklāt pastāv konkrētām nozarēm piemērojamas grupu atbrīvojuma regulas, piemēram, Komisijas 2014. gada 25. jūnija Regula (ES) Nr. 702/2014, ar kuru konkrētas atbalsta kategorijas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu (tā sauktā *ABER*).

Tāpat attiecībā uz zvejniecību un akvakultūru arī ir nozarei piemērojama regula Komisijas Regula (ES) Nr. 1388/2014, kas ir jaunā nozarei piemērojamā grupu atbrīvojuma regula (tā sauktā *FIBER*), kuru pieņēma 2014. gada 16. decembrī, un tā stājās spēkā 2015. gada 1. janvārī.

5. STANDARTA INSTRUMENTI

Komisija ir izstrādājusi standarta noteikumus un nosacījumus attiecībā uz konkrētiem finanšu instrumentu veidiem. Ar standarta noteikumiem un nosacījumiem nodrošina atbilstību valsts atbalsta noteikumiem un tādējādi veicina Savienības finansiālā atbalsta sniegšanu galasaņēmējiem. Dalībvalstis var brīvprātīgi izmantot standarta instrumentus.

Līdz šim Komisija ir pieņēmusi piecus dažādus standarta instrumentus³⁵.

³³ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, OV L 187, 26.6.2014.

³⁴ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html.

³⁵ Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 964/2014, OV L 271, 12.9.2014., 16. lpp.

- **Riska dalīšanas aizdevums MVU atbalstam**

Riska dalīšanas aizdevuma standarta instruments ir izstrādāts kā no valsts atbalsta neatkarīgs instruments, t. i., tirgum atbilstīga atlīdzība finanšu starpniekam un finanšu starpnieka veikta finansiālo priekšrocību pilnīga nodošana galasaņēmējiem. Uz galasaņēmējiem nodrošināto finansējumu attiecas piemērojamā *De minimis* regula.

- **Ierobežotā portfeļa garantija**

Ierobežotā portfeļa garantija sniedz riska segumu jauniem, ieņēmumus nesošiem aizdevumiem MVU un ir izstrādāta kā no valsts atbalsta neatkarīgs instruments, t. i., tirgum atbilstīgs tādu finanšu starpnieku līmenī, kas pārvalda garantijas fondu, un tādu finanšu iestāžu līmenī, kuras veido jauno aizdevumu portfeļus. Uz galasaņēmējiem sniegto atbalstu attiecas piemērojamā *De minimis* regula.

- **Renovācijas aizdevums energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas pasākumiem dzīvojamo māju būvniecībā**

Tas ir izstrādāts kā no valsts atbalsta neatkarīgs instruments, t. i., tirgum atbilstīga atlīdzība finanšu starpniekam, finanšu starpnieka veikta finansiālo priekšrocību pilnīga nodošana galasaņēmējiem. Uz galasaņēmējiem nodrošināto finansējumu attiecas piemērojamā *De minimis* regula.

- **Pilsētu attīstības fonds**

Pilsētu attīstības fonds ir aizdevumu fonds pilsētu attīstības projektiem atbalstāmās teritorijās un ir izstrādāts kā instruments, uz kuru neattiecas paziņošanas prasība par valsts atbalstu, pamatojoties uz *GBER* 2014 16. pantu.

- **Kapitāla līdzieguldījumu mehānisms**

Līdzieguldījumu mehānisms ir kapitāla fonda veidā MVU vajadzībām. Tas ir izstrādāts kā instruments, uz kuru neattiecas paziņošanas prasība par valsts atbalstu, pamatojoties uz *GBER* 2014 21. pantu.

Papildu norādījumi par standarta instrumentiem ir pieejami šādā saitē:

<https://www.fi-compass.eu/publication/event-material/presentation-financial-instruments-under-esif-standard-terms-and>

6. GADĪJUMI, KAD NEPIECIEŠAMI PAZIŅOJUMI PAR VALSTS ATBALSTU

Ja finanšu instruments ietver tāda valsts atbalsta piešķiršanu, kas neatbilst nosacījumiem, ar kuriem paredz paziņošanas prasības nepiemērošanu, attiecīgajai dalībvalstij jāiesniedz paziņojums par valsts atbalstu. Atbalstu nedrīkst piešķirt, pirms Eiropas Komisija nav pieņēmusi lēmumu, ar ko apstiprina valsts atbalstu.

Valsts iestādes, kas vēlas saņemt konsultācijas par paziņojumiem par valsts atbalstu, var sazināties ar galveno valsts kontaktpunktu attiecībā uz valsts atbalstu. Turklāt Konkurences ģenerāldirektorāts sniedz norādījumus dalībvalstīm attiecībā uz paziņojumu

par valsts atbalstu sagatavošanu. Plašāka informācija ir pieejama arī Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē.³⁶

³⁶

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html.